

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

13.10.23 № 4-35/10-3063

Dlui Nicolae Roșca,
Președintele Curții Constituționale a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu

Prin prezenta, în baza încheierii din 12 octombrie 2023, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, Vă expediază sesizarea depusă de către Hlopețchi Igor, în vederea examinării constituționalității normei prevăzută la art. 200 alin. (1) al Codului de procedură penală.

Anexă: copia încheierii din 12 octombrie 2023 pe 3 pagini, sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 15 file cu anexe pe 7 file.

Cu respect,

**Vicepreședintele interimar
al Curții de Apel Chișinău**

Iurie Iordan

13:25
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 2279
" 17 " 10 2023

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate²**A.1. Persoană fizică****1. Igor I. HLOPEȚCHI****A.2. Reprezentant****1. Av. Dumitru BULIGA**

²Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun³

Procurorul în Procuratura Anticorupție Victor Muntean, întemeiându-se pe prevederile art. 200 CPP a înaintat în fața judecătorului de instrucție un demers prin care a solicitat „suspendarea licenței de avocat”.

Prin încheierea Judecătorei Chișinău (sediul Ciocana) din 26 septembrie 2023, a fost respins ca neîntemeiat demersul procurorului în Procuratura Anticorupție Victor Muntean privind suspendarea provizorie a licenței de avocat a lui Igor Hlopețchi.

Împotriva încheierii nominalizate a depus recurs procurorul care solicită emiterea unei noi decizii de admitere a demersului și persoana drepturile căreia sunt afectate Igor Hlopețchi care solicită emiterea unei decizii de declarare a demersului ca fiind inadmisibil.

În prezent, cauza este pendinte la Curtea de Apel Chișinău

C. Obiectul sesizării⁴

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 200 alin. (1) din Codul de procedură penală nr. 122/2003 (în redacția LP246 din 31.07.23, MO318-321/18.08.23 art.570; în vigoare 01.09.23), cu următorul conținut:

Articolul 200. Suspendarea provizorie din funcție

(1) Suspendarea provizorie din funcție constă în interzicerea provizorie motivată învinuitului, inculpatului **de a exercita atribuțiile de serviciu sau de a realiza activități cu care acesta se ocupă sau le efectuează în interesul serviciului public.**

³ Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

⁴ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁵

Autorul sesizării consideră că speței îi sunt incidente mai multe drepturi fundamentale garantate de Constituție, în special:

Articolul 4**Drepturile și libertățile omului**

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale (*pe dimensiunea principiului non bis in idem în contextual paralelismelor legislative și duplicității răspunderii combinat cu abuzul de drept*).

În acest context, în jurisprudența sa anterioară, Curtea a subliniat că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică. Or, în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative (HCC nr.2 din 30.01.2018, §45).

Articolul 16**Egalitatea**

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială”.

Articolul 21**Prezumția nevinovăției**

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 23**Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște
drepturile și îndatoririle**

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

(3) Durata săptămânii de muncă este de cel mult 40 de ore.

(4) Dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sînt garantate.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁶

În esență, sesizarea vizează constituționalitatea art. 200 alin. (1) CPP nr. 122/2003, din perspectiva previzibilității și clarității legii, disproporționalitatea textelor de lege, omisiunea reglementării unor garanții jurisdicționale suficiente împotriva arbitrarului.

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 4 COMBINAT CU ARTICOLELE 23 ȘI 26 DIN CONSTITUȚIE

Pornind de la raționamentele înscrise în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova, dacă în procesul judecării cauzei, instanța de judecată este sesizată de una din părți asupra neconstituționalității actului aplicabil, care poate fi supus controlului constituționalității, judecătorul ordinar sau completul de judecată, nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Legea supremă, a normelor contestate, dar în mod obligatoriu va demara procesul de exercitare a controlului constituționalității invocat de partea în proces, prezentând direct Curții Constituționale, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

Cu referire la criticile de neconstituționalitate extrinseci și intrinseci, expunem următoarele argumente extrinseci și intrinseci:

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, prevăzut de art.23 din Constituție, implică adoptarea de către legislator a unor reguli procedurale clare, în care să se prescrie cu precizie condițiile și teimenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile.

Potrivit art.54 alin.(3) din Constituție acest drept al omului nu poate fi restrâns.

Nu este eronat, în sine, ca statul să aplice diferite măsuri care limitează anumite drepturi constituționale, însă în speță **suspendarea licenței de avocat aduce atingere prin sine esenței dreptului la apărare.**

Având în vedere specificul dreptului la muncă în antiteze cu profesia de avocat, dar și al poziționării subiecților raporturilor procesuale, pentru a răspunde exigențelor 23 din Constituție, ar trebuie să stabilească un minim de garanții, menite să asigure un echilibru dintre activitatea de avocat și instrumentele procesuale de care beneficiază procurorul.

Norma criticată stabilește că „Suspendarea provizorie din funcție constă în interzicerea provizorie motivată învinutului, inculpatului de a exercita atribuțiile de serviciu sau de a realiza activități cu care acesta se ocupă sau le **efectuează în interesul serviciului public**”.

Potrivit art. 2 din Legea nr. 158/2008 serviciu public – reprezintă activitatea de

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unu sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerința și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

interes public, organizată și desfășurată de către o autoritate publică.

Nici Uniunea Avocaților, nici Biroul Asociat de Avocați și nici Cabinetul Avocaților nu sunt autorități publice.

În Legea nr. 155/2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice, sintagma „avocat” nu se regăsește, iar în Ordinul la Ordinul Ministrului Muncii și Protecției Sociale nr. 11 din 12.11.2021, ocupația de avocat, **nu este societă interesului serviciului public**.

Drept urmare, față de activitatea de avocat și implicit, față de avocat, **nu poate fi aplicată măsura procesuală de constrângere prevăzută la art. 200 Cod de procedură penală**.

Menționăm că art. 52 din Legea 1260/2002 cu privire la avocatură, **interzice imixtiunea în exercitarea profesiei de avocat** iar Statul asigură respectarea și protejarea libertății în exercitarea profesiei de avocat, fără discriminare și fără intervenții nejustificate din partea autorităților sale sau a publicului. Mai mult, avocatul nu poate fi interogat referitor la esența raporturilor sale cu persoana căreia îi acordă sau i-a acordat asistență juridică.

Este imperios să atragem atenția autorităților procuraturii și instanțelor judecătorești că potrivit pct. 16, 17, 18, 20 a „Principiilor de bază privind rolul barourilor” adoptate de al 8-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul deținuților, Havana, Cuba (27 august - 7 septembrie 1990), care stabilesc garanții privind exercitarea profesiei de avocat,

„16. Guvernele se asigură că avocații (a) sunt capabili să își îndeplinească toate funcțiile profesionale fără intimidare, piedică, hărțuire sau ingerință improprie; (b) pot să călătorească și să se consulte cu clienții în mod liber atât în țara lor, cât și în străinătate; și (c) nu suferă sancțiuni și nici nu sunt amenințați cu urmărirea penală sau cu sancțiuni administrative, economice sau de altă natură pentru orice acțiune întreprinsă în conformitate cu îndatoririle și reglementările profesionale recunoscute precum și cu deontologia profesiei de avocat.

17. În cazul în care securitatea avocaților este amenințată pe parcursul exercitării profesiei lor, aceștia vor fi protejați în mod adecvat de către autorități.

18. Avocații nu trebuie asimilați clienților lor sau cauzelor clienților lor ca urmare a îndeplinirii funcțiilor lor.

20. Avocații beneficiază de imunitate civilă și penală pentru orice declarație relevantă făcută cu bună-credință în pledoariile scrise sau orale sau în aparițiile lor profesionale în fața unei instanțe, a unui tribunal sau a altei autorități juridice sau administrative.”

Prima instanță desi constată „inadmisibilitatea dispunerii de către judecătorul de instrucție a suspendării licenței de avocat” dispune respingerea demersului ca neîntemeiat, examinând fondul.

Or, omisiunea de a da o motivare legată de statutul de persoană publică a

avocatului, indică asupra unei motivări insuficiente.

Nici art. 200 și nici art. 313 CPP nu investesc judecătorul de instrucție cu dreptul de a examina demersul de suspendare a licenței de avocat care inter alia este un act administrativ, competență exclusivă a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani).

Prin urmare, în lipsa unui răspuns clar și explicit referitor la unul din argumentele esențiale ale cererii, actul judecătoresc se consideră nemotivat.

Nemotivarea hotărârii constituie o încălcare a dreptului la judecarea cauzei într-un mod echitabil prevăzut de art.6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care obligă judecătorii naționali să motiveze deciziile pentru a nu lăsa părțile într-o stare de incertitudine și a nu le crea impresia că nu au fost auziți.

În conext, este de menționat că, în pct. 50 și 51 din Hotărârea privind excepția de neconstituționalitate nr.19 din 3 iulie 2018, Curtea a reținut că:

„Legea trebuie să respecte standardul calității, iar pentru a corespunde celor trei criterii de calitate (accesibilitatea, previzibilitatea și claritate), norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei într-o anumită situație, persoana poate pretinde în mod justificat că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o asemenea interpretare, norma care nu corespunde criteriilor clarității este contrară articolului 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.”

În pct.52 din Hotărârea citată *supra*, Curtea a explicat că, „conținutul actului normativ trebuie să-i permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente sine qua non ale constituționalității unei norme”.

A *contrario*, din analiza arttextului de lege criticat se observă lipsa reglementării cărorva reguli de aplicare a institutului suspendării din funcție a avocatului, or *crearea excepțiilor prin interpretare are un caracter abuziv și constituie un abuz de drept*.

Astfel, norma fiind marcată de superficialitate, caracter vag și abstract și fără de garanta și a furniza mijloacele procesuale de apărare a avocaților împotriva aribrariului în cazul aplicării acestei norme, atâta timp cât aplicarea acestui institut este lăsată la discreția procurorului.

În context, pornind de la dreptul la apărare, garantat prin art.26 din Constituție, care presupune posibilitatea fiecărui om, în speță a avocatului profesionist, de a reacționa independent, prin mijloace legitime în fața unui tribunal, la încălcarea drepturilor și libertăților sale, considerăm că norma criticată, de fapt, generează o situație de incertitudine și insecuritate pentru avocați, deoarece nu au posibilitatea de a-și adapta conduita și de a prevedea eventualele evoluții de la pornirea urmăririi penale până la adoptarea unei soluții definitive referitor la acuzațiile care i se aduc, inclusiv, prin

prisma principiului prezumției nevinovăției.

Astfel, dreptul la apărare, ca o garanție a dreptului la un proces echitabil, cuprinde totalitatea drepturilor și a regulilor procedurale care îi acordă persoanei posibilitatea de a se apăra împotriva acuzațiilor ce i se aduc și de a le contesta. Consecvent, previzibilitatea legii este în strânsă legătură cu garanțiile unui proces echitabil, care sunt concepute pentru a evita plasarea unei persoane, pentru o perioadă îndelungată, într-o stare de incertitudine și nesigurantă referitoare la situația sa.

Ținând cont de faptul că, suspendarea din funcție reprezintă prin definiție o măsură procesuală de constrângere, prin comparație, a normelor ce o reglementează cu normele ce reglementează celelalte măsuri procesuale de constrângere (*reținerea, arestarea și arestarea la domiciliu, obligarea de a nu părăsi localitatea sau țara, liberarea provizorie sub control judiciar sau liberarea provizorie pe cauțiune*), observăm în cazul ultimelor, legiuitorul a fost mult mai precis și explicit referitor la temeiurile, condițiile, subiecții, scopul și termenul aplicării acestora.

Deci, institutul suspendării licenței avocatului nu este prevăzută de lege, fără a fi prevăzute temeiurile, condițiile, subiecții și scopul demersului.

În această ordine de idei, fiind în prezența unei omisiuni legislative contrară Constituției, nu poate fi ignorat viciul de constituționalitate existent în conținutul art.200 alin. (1) din Codul de procedură penală, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle și a dreptului la apărare.

La rândul ei, condiția clarității și a previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme (*Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 47*).

La caz, nici procurorii din procuratura specializată, care se pretind a fi elita sistemului procuraturii, nu au priceperea de a sesiza că art. 200 CPP nu este aplicabil în privința avocaților, care nu sunt persoane publice și nu prestează activități în serviciu public.

Totuși, Curtea Europeană a menționat că, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. Nevoia de a evita rigiditatea excesivă și de a ține pasul cu circumstanțele în schimbare presupune exprimarea unor legi în termeni care sunt, într-o mai mare sau mai mică măsură, vagi, iar interpretarea și aplicarea unor asemenea reglementări depinde de practică (*Parmak și Bakir v. Turcia, 3 decembrie 2019, § 59*).

De asemenea, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66*).

O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie

este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61; HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 46; HCC nr. 25 din 12 august 2021, § 68).

Comisia Europeană, în hotărârea *Sunday Times împotriva Regatului Unit* № 1 din 26 aprilie 1979, a afirmat că o normă nu poate fi considerată un „drept” dacă nu este formulată suficient de clar pentru a permite cetățeanului să-și reglementeze comportament ”(punctul 49).

În hotărârea *S.W. împotriva Regatului Unit (S. W. împotriva Regatului Unit)* din 22 noiembrie 1995, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că orice infracțiune trebuie să fie clar definită prin lege; o astfel de cerință este îndeplinită atunci când o persoană poate cunoaște redactarea ordinului relevant și, dacă este necesar - prin interpretarea acesteia de către instanță, pentru ce acțiuni sau omisiuni poate fi urmărită penal (paragraful 35).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în hotărârea *Soldatenko împotriva Ucrainei* din 23 octombrie 2008, a remarcat că principiul general al securității juridice este o condiție extrem de importantă atunci când este vorba de privarea de libertate și a subliniat că articolul 5 § 1 din Convenția din 1950 pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu se referă doar la dreptul național, ci și la „calitatea legii”, impunând ca legea corespundă statului de drept. „Calitatea legii” înseamnă că atunci când o lege națională prevede posibilitatea privării de libertate, o astfel de lege trebuie să fie suficient de accesibilă, clar formulată și previzibilă în aplicarea sa, pentru a elimina orice risc de arbitrar (paragraful 111).

Respectarea cerințelor de claritate și previzibilitate ale normelor de incriminare este deosebit de importantă având în vedere specificul dreptului penal și consecințele condamnării penale, întrucât urmărirea penală este supusă unor eventuale ingerințe excesive în drepturile și libertățile omului.

Subsecvent, accentuăm că Curtea Europeană în repetate rânduri a reamintit că, existența unei practici de interpretare precisă și coerentă a prevederii în cauză a constituit un factor ce a dus la concluzia că această prevedere era previzibilă (*a se vedea Goodwin, citat mai sus, § 33*). Deși la această concluzie s-a ajuns în contextul unui sistem de common law, nu trebuie subestimat rolul interpretativ pe care îl au organele jurisdicționale în garantarea previzibilității prevederilor normative, în cazul sistemului de drept civil. Anume acestor organe le revine sarcina de a interpreta sensul exact al prevederilor generale ale unei legi de o manieră coerentă și de a elimina orice dubiu legat de interpretare (*a se vedea, mutatis mutandis, Gorzelik și Alții, citat mai sus, § 65*). Raportând raționamentele Curții de la Strasboirg la condițiile speței, deducem că, atât instanța de judecată cât și autoritatea care aplică normele supuse controlului de constituționalitate se confruntă cu dificultăți în materia interpretării uniforme.

În unele state (de exemplu, Rusia, Azerbaidjan, Albania, Estonia, Letonia, Georgia, Slovacia, Slovenia) acest drept este consacrat expres în Constituție, în alte state, inclusiv în Republica Moldova, acest drept derivă din normele constituționale.

A priori învederăm faptul că considerăm textele de lege contestate, încalcă grav drepturile fundamentale ale lui omului, în special:

- Art. 6 paragr. 1 dreptul la un proces echitabil, lipsa bănuielii rezonabile și insuficiența motivării aplicării măsurii de constrângere;
- Art. 8 dreptul la protecția vieții private;
- Art. 10 libertatea de exprimare;
- Art. 13 dreptul la un recurs efectiv;
- Art. 17 interzicerea abuzului de drept;
- Art. 1 din Protocolul adițional nr. 1 la Convenție - protecția proprietății;

ÎNCĂLCAREA PRINCIPIULUI PREZUMȚIEI NEVINOVĂȚIEI

Autorul sesizării reține că principiul prezumției nevinovăției, consacrat de articolul 21 din Constituție, presupune că orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolele 6 din Convenția Europeană și 11 alin. (2) din Declarația Universală, de asemenea, consacră principiul prezumției nevinovăției

Prin Hotărârea nr. 21 din 20 octombrie 2011 Curtea Constituțională a reținut că: „50. [...] în lumina jurisprudenței Curții Europene, prezumția nevinovăției, instituită de articolul 6 § 2 din Convenția Europeană, nu privește numai procesul penal în sens strict, ci are o aplicație mai largă, într-un dublu sens: pe de o parte, această garanție este aplicabilă ori de câte ori fapta imputabilă unei persoane are o conotație penală, indiferent de calificarea atribuită de legislația internă a fiecărui stat [astfel, ea este aplicabilă, de exemplu, unei proceduri privitoare la fraudă fiscală (Heinrich v. Franța, §64) sau în materie de sancțiuni administrative (Lutz v. Austria, §57)]; pe de altă parte, ea impune ca orice reprezentant al statului să se abțină să declare public faptul că cel pus sub urmărire penală sau trimis în judecată este vinovat de săvârșirea infracțiunii care i se incriminează, înainte ca vinovăția acestuia să fi fost stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă (Butkevicius v. Lituania, §49)”.

De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a constatat că atunci când o instanță judecătorească în materie civilă se bazează pe documente obținute în cadrul unei proceduri penale nu poate ridica, în sine, o problemă în sensul art. 6 § 2 din Convenție (mutatis mutandis hotărârea Vanjak v. Croația din 14 ianuarie 2010). Totuși, dacă decizia internă privind acțiunea civilă ar trebui să includă o declarație de imputare a răspunderii penale împotriva reclamantului, acest lucru ar ridica o problemă din perspectiva art. 6 § 2 din Convenție (hotărârea Teodor v. România din 4 iunie 2013).

Problema care urma a fi soluționată în acest caz este de a stabili dacă suspendarea licenței de avocat în condițiile speței, aduce atingere principiului prezumției de nevinovăție, precum este garantat de articolul 21 din Constituție.

Potrivit pct. 49 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 03 martie 2016 Curtea a notat că măsura suspendării raporturilor de muncă **poate încălca prezumția de nevinovăție numai în ipoteza în care autoritatea care emite decizia de**

suspendare formulează raționamente sau lasă să se înțeleagă ca și-a format deja opinia asupra vinovăției penale a celui suspendat.

Legea Supremă, prin articolul 43, garantează că orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Autorul sesizării reține că la nivel internațional dreptul la muncă este recunoscut și protejat de art. 23 din Declarația Universală și de art. 6 alin. 1 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, însă acesta nu este un drept absolut și nelimitat.

Având în vedere specificul dreptului la muncă, dar și al poziționării subiecților raporturilor de muncă, atât normele naționale, cât și cele internaționale stabilesc un minim de garanții, menite să asigure un echilibru dintre angajați și angajatori și o protecție adecvată a demnității, securității și stabilității angajaților.

Autorul sesizării reiterează că dreptul la muncă, alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă vizează posibilitatea oricărei persoane de a exercita profesia sau meseria pe care o dorește, în anumite condiții stabilite de legiuitor (Hotărârea nr.5 din 23 aprilie 2013).

Astfel, Legea cu privire la avocatură nr. 1260/2002, în scopul asigurării autonomiei activității de avocat, prevede garanții menite să împiedice comportamentul abuziv în raport cu avocații, printre care foarte importantă este stricta reglementare a condițiilor de suspendare a activității.

Prin urmare, apărarea observă că suspendarea din funcție aduce „atingere” sau o „restricție” privind exercițiul activității de apărător protejat de articolul 26 combinat cu 43 din Constituție.

La pct. 89 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 6/2016 Curtea apreciază că reglementarea situațiilor de suspendare a raporturilor de serviciu nu trebuie să admită posibilitatea emiterii unor decizii arbitrare ori netjustificate pentru că protecția dreptului la muncă presupune, între altele, ca restrângerea exercițiului acestui drept să respecte cerințele constituționale impuse de art. 54 alin. (4) referitoare la proporționalitate, și nu doar asigurarea unor măsuri cu caracter reparator ori a unor soluții alternative.

Conform testului de proporționalitate, explicat în Hotărârea Curții menționată *supra*, măsura luată trebuie să fie *adecvată* — să poată în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, *necesară* - indispensabilă pentru îndeplinirea scopului și *proporțională* — să asigure justul echilibru între interesele concrete pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit.

Testul de proporționalitate este o metodă logică destinată să ajute în stabilirea echilibrului corect între restricțiile impuse de măsura suspendării din funcție și gradul de severitate al măsurii aplicate, analizând dacă dreptul la muncă a suferit o limitare ce nu se încadrează în condițiile impuse de Constituție.

Prin art.134 și art.135 din Constituție, Curtea Constituțională este abilitată să verifice constituționalitatea, și nu convenționalitatea normei naționale, unicul act ce urmează a fi aplicat la soluționarea cauzelor privind constituționalitatea fiind

Constituția. Verificarea convenționalității și interpretarea normelor tratatelor internaționale este de competența exclusivă a instanțelor internaționale. O altă abordare a acestei probleme ar induce ideea greșită că tratatele internaționale au prioritate asupra Constituției Republicii Moldova. În Hotărîrea nr.55 din 14.10.1999, referindu-se la regimul tratatelor internaționale în dreptul intern, Curtea Constituțională a menționat că “tratatele internaționale au prioritate numai asupra legilor interne, dar nu și asupra normelor constituționale”, poziție reiterată ulterior (Hotărîrea nr.72 din 23.12.19996).

Potrivit alin.(1) art.4 din Constituție, Curtea Constituțională are obligația de a interpreta și aplica dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Norma constituțională nu obligă Curtea să acorde prioritate prevederilor tratatelor internaționale, la care Republica Moldova este parte, ci o obligă să țină cont de ele în procesul interpretării normelor constituționale.

În baza acestui raționament, Curtea Constituțională va analiza textele contestat din lege, raportate la circumstanțele concrete ale cauzei penale, prin prisma normelor constituționale invocate de autorul sesizării, luînd în considerare prevederile Convenției și jurisprudența în domeniu a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Pentru soluționarea cauzei Curtea Constituțională va identifica norma constituțională pertinentă care poate fi raportată la art.4 al Protocolului nr.7 la Convenția europeană și art.14 alin.7 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, articole care consacră dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă.

Autorul invocă că dreptul în cauză derivă din art.21 din Constituție, conform căruia: “Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”. Din conținutul normei constituționale se deduc trei principii: prezumția nevinovăției, caracterul public al procedurilor penale și posibilitatea persoanei de a utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa. Ultimul principiu consacră ideea că partea apărării dispune de un șir de pîrghii care pot fi utilizate pentru apărarea persoanei în procesul de probare a vinovăției de către partea acuzării, inclusiv dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă.

Din cele enunțate rezultă că principiul statuat de art.21 din Constituție – asigurarea tuturor garanțiilor necesare apărării persoanei acuzate de un delict în procesul judiciar – pe lîngă alte drepturi procesuale, oferă persoanei și dreptul constituțional de a nu fi urmărită, judecată sau pedepsită de mai multe ori pentru aceeași faptă. Principiul în cauză presupune că cel care prin conduita sa a ignorat ordinea de drept va răspunde o singură dată pentru fapta ilicită, pentru o încălcare a legii se va aplica o singură sancțiune juridică. Acest principiu constituțional se aplică nu numai în cauzele penale, dar și în cauzele contravenționale, precum și în orice altă formă de răspundere juridică din aceeași materie de drept (de exemplu – penală sau

civilă). În prezenta hotărâre Curtea Constituțională va aborda acest principiu în special în materia penală.

În procesul de probare a vinovăției de către partea acuzării, suspiciunile organelor de urmărire penală sau ale justiției afectează grav onoarea și demnitatea persoanei nevinovate. Cu toate acestea, suspiciunile nu pot fi interzise, deoarece ele contribuie la elucidarea adevărului. Anume din aceste considerente societatea a echilibrat dreptul acuzării de a avea suspiciuni cu dreptul persoanei de a nu fi urmărită sau judecată de două ori pentru aceeași infracțiune. Sensul acestui drept este, pe de o parte, de a evita suferințele repetate ale persoanei în cazul când prima dată suspiciunile nu s-au confirmat, iar pe de altă parte, de a exclude hărțuirea persoanei de către organele de urmărire penală prin anchetarea aceleiași fapte.

Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

Sintetizând art. 200 alin. (1) din Codul de procedură penală nr. 122/2003, după standardele care privesc calitatea legii, se apreciază integral drept neconform art. 21, 22 , 23 și 26 din Constituție în partea ce ține de omisiunea de a interzice aplicarea acestui remediu în privința persoanelor care exercită activitatea de apărător.

Pentru considerentele expuse în sesiare, facem apel la Înțelepciunea Onorartei Curți și,

SOLICITĂM:

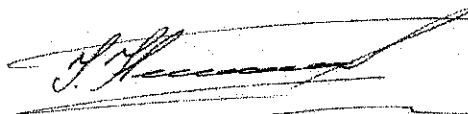
- Declararea sesizării ca fiind admisibilă;
- Exercitarea controlului de constituționalitate asupra textului de lege de la art. 200 alin. (1) din Codul de procedură penală nr. 122/2003;

F. La prezenta sesizare, se anexează:

- *opinia amicus curiae a Uniunii Avocaților;*
- *reacția AO Promo Lex;*
- *reacția Uniunii Avocaților din 14.04.2023;*
- *reacția Uniunii Avocaților din 25.09.2023;*

G. Declar pe proprie onoare ce toate informațiile utilizate în prezenta sesizare sunt veridice.

Autorul sesizării

Igor I. HLOPETCHI

Dosarul nr. 11r-326/23
1-23115967-02-11r-02102023

ÎNCHEIERE

12 octombrie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, în componența:

Președintele de ședință

Iurie Iordan

Judecătorii

Elena Cojocari și Marcel Juganari

juducând în ședință judiciară închisă, fără participarea părților, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de Hlopețchi Igor, în cadrul cauzei penale la recursurile declarate de petiționarul Igor Hlopețchi și de procurorul în Procuratura Anticorupție Victor Muntean, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 26.09.2023, privind suspendarea provizorie a licenței de avocat nr.3137 din 17 martie 2017, eliberată de Ministerul Justiției pe numele lui Hlopețchi Igor Igor, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzută la art.311 alin.(2) lit.a) Cod penal, pe un termen de șase luni, Colegiul penal

A C O N S T A T A T:

1. La 02.10.2023, în Curtea de Apel Chișinău a parvenit spre examinare, în ordine de recurs, recursurile declarate de petiționarul Igor Hlopețchi și de procurorul în Procuratura Anticorupție Victor Muntean, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 26.09.2023, privind suspendarea provizorie a licenței de avocat nr.3137 din 17 martie 2017, eliberată de Ministerul Justiției pe numele lui Hlopețchi Igor Igor, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzută la art.311 alin.(2) lit.a) Cod penal, pe un termen de șase luni.

2. Examinarea cauzei penale fiind fixată fără prezența părților la process conform prevederilor art. 447 alin. (1) Cod de procedură penală pentru data de 12.10.2023, ora 13:00.

3. La 12.10.2023, prin intermediul poștei electronice, Hlopețchi Igor a depus sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate de verificare a constituționalității prevederilor art.200 alin.(1) Cod de procedură penală.

4. Examinând materialele cauzei, în special a sesizării în speță, Colegiul penal consideră necesar de a admite sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, din următoarele considerente

5. Potrivit art.7 alin.(3) - (3²) Cod de procedură penală, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la

sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei. Însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrângere. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.

6. Relevante speței sunt și prevederile pct.83 din Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, care stabilesc că, verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

7. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82, care la rândul său prevede că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții, și anume, dacă obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

8. Pct.107 din Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, prevede că în temeiul art.135 alin.(1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale, de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor și soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

9. Respectiv, verificând cererea înaintată de către Hlopețchi Igor, sub aspectul întrunirii condițiilor enumerate în Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.2 din 09.02.2016, Colegiul penal a ajuns la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de Hlopețchi Igor cu privire la verificarea constituționalității art. 200 alin.(1) Cod de procedură penală, cu remiterea materialelor corespunzătoare în adresa Curții Constituționale.

10. Relevante speței sunt și prevederile art. 7 alin. (3⁴) Cod de procedură penală, Ridicarea excepției de neconstituționalitate în procedura controlului judiciar al procedurilor prejudiciare *nu suspendă examinarea* cererilor, a demersurilor, a plângerilor și a *recursurilor*.

11. În conformitate cu art.7, 342, 364 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,-

DISPUNE :

Admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de Hlopețchi Igor, inițiată în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) din Constituția RM, pentru verificarea constituționalității art. 200 alin.(1) Cod de procedură penală.

Expedierea în adresa Curții Constituționale a Republicii Moldova, sesizarea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de către Hlopețchi Igor.

Încheierea nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președintele ședinței,
judecător:

Judecătorii:

Iurie Iordan

Elena Cojocari

Marcel Juganari

